

Nr 384.

Av herr **Nilsson** i Kabbarp m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 326, angående tillfällig lönereglering under år 1919 för vissa befattningshavare å ordinarie stat inom den civila statsförvaltningen ävensom angående förstärkning av de till avlönande av vissa extra befattningshavare inom samma förvaltning samt till vikariatsersättningar m. m. anvisade medel.

I proposition nr 326 har Kungl. Maj:t förelagt riksdagen förslag till tillfällig löngreglering för vissa befattningshavare å ordinarie stat inom den civila statsförvaltningen ävensom till förstärkning av de till avlönande av vissa extra befattningshavare inom samma förvaltning samt till vikariatsersättningar m. m. anvisade medel. Till grund för Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition ligger i allt väsentligt det förslag, som av löneregleringskommittén i ärendet avgivits den 20 november 1918.

I överensstämmelse med löneregleringskommitténs majoritet har Kungl. Maj:t från delaktighet i den tillfälliga löneregleringen uteslutit lärarepersonalen vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet, folkskoleseminarierna och de tekniska läroanstalterna. Såsom jämväl av föredragande departementschefen erinrats, har emellertid i reservation, avgiven av ledamoten August Nilsson, påyrkats, att även nyss omförmälda befattningshavare måtte komma i åtnjutande av motsvarande löneförbättring, som av kommittén föreslagits bära tillkomma tjänstemännen inom den civila statsförvaltningen i övrigt.

Till belysning av frågans principiella innebörd må här till en början erinras om vad reservanten till stöd för detta sitt yrkande anfört. Re-

servanten yttrar: »Då läroverkslärarnas löner omreglerades vid 1918 års lagtima riksdag, utgjorde dessa lärare en av de tjänstemannakårer, som senare än de flesta andra fingo sina löner bestämda enligt de efter år 1907 tillämpade lönereglernas principerna. Därvid sattes adjunkterna i löneavseende något över första gradens tjänstemän och lektorerna likställdes i fråga om avlöningsbeloppen med andra gradens tjänstemän i de centrala ämbetsverken. De mauliga adjunkternas avlöning sattes till lägst 4,300 kronor och högst 5,800, lektorernas till lägst 5,800 och högst 6,800 kronor.

Häri genom gottgjordes en förut rådande dubbel orätt, i det att lärarna dels blevo delaktiga av den sedan 1907 pågående allmänna löne-regleringen och dels placerades i en relation till andra tjänstemannakårer, som bättre motsvarar lärarkallets betydelse och den därför erforderliga långa utbildningen.

Om billigheten av denna förbättring i deras ställning voro lärarlönenämnden och lönereglerns kommittén ense. Och av den kungl. propositionen och riksdagens beslut framgår det, att statsmakterna intogo samma ståndpunkt.

Under sådana förhållanden kan jag ej finna det försvarligt att genom lärarnas utestängande från den nu ifrågasatta provisoriska löneförbättringen återföra förhållandena till det förutvarande ogynnsamma läget. Det har erkänts, att lektorn är väl så mycket värd som tjänstemannen i andra normalgraden, och likaledes, att adjunkten är väl så mycket värd som tjänstemannen i första graden. Nu skulle dessa lärare åter bliva tillbaka-satta och avlönas sämre än de tjänstemän, med vilka de blivit på det sättet jämförda. Visserligen är det sant, att lektors- och adjunktstjänsterna vid 1918 års lagtima riksdag nyreglerades efter andra grunder än dem som följts vid de äldre staternas fastställande. Men detsamma kan sägas om åtskilliga andra tjänster — t. ex. expeditionsssekreterare och vissa tjänstemän i statistiska centralbyrån, kartverken, kontrollstyrelsen och fiskeriedministratonen, statskonsulenter o. s. v. — och dock hava dessa medtagits i kommitténs förslag. Och än en gång må jag betona, att de nya grunder, efter vilka läroverkslärarna nyss fingo sina avlöningsförhållanden reglerade, vore de gamla från år 1907. Och ej heller kan väl den omständigheten, att läroverkslärarna fått vänta längre än t. ex. universitetslärarna på en löneroglering enligt 1907 års principer, motivera, att de senare upptagas men de förra kvarlätas.

Också lär det inom lärarkåren ha ansetts såsom den betydelsefullaste fördelen av den nya lönerogleringen, att lärarnas löner blivit

ställda i rättvist förhållande till andra tjänstemäns, och man har därvid hängivit sig åt den trygga förhoppningen, att en höjning av de senares löneförmåner skulle sasom en ofrankomlig konsekvens medföra en motsvarande förbättring i deras egna. Följaktligen kan man taga för givet, att ett upphävande av nämnda fördel skulle framkalla allmän besvikelse inom lärarkåren.

Vad slutligen beträffar dessa lärares behov av den nu ifrågasatta löneförbättringen, råder därom ingen ovisshet. Det har tidigare framhållits, att dessa tjänstemän vanligen äro djupt skuldsatta. Under de senare svåra åren torde skuldsättningen ytterligare ha ökats. Och den avlöningsförbättring, som de — fränsett krigstidstillägg men med inräknande av den tillfälliga löneförbättringen under 1918 — erhålla genom den från och med år 1919 inträdande nya löneregleringen, räcker näppeligen att i önskvärd utsträckning avhjälpa detta missförhållande. Den löneförbättringen uppgår nämligen för det stora flertalet adjunkter till 600 kronor, för lektorer i högsta lönegraden till 400 kronor och för adjunkter i högsta lönegraden till endast 200 kronor. Och för vissa övningslärare ställa sig förhållandena ännu ofördelaktigare, i det att rent av förlust uppstår för dem genom den nya löneregleringen.

På grund härav finner jag det påkallat och rättvist att låta läroverkslärarna i likhet med andra statens befattningshavare, till vilka lärarna av löneregleringskommittén och statsmakterna blivit i avlöningshänseende ställda i viss relation, och i konsekvens därmed givetvis även lärarna vid seminarierna komma i åtnjutande av ifrågavarande provisoriska löneförbättring.»

Sedermera hava i särskilda underdåniga framställningar den 31 december 1918 och den 13 januari 1919 såväl läroverks- som skolöverstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t, i överensstämmelse med det av reservanten framställda yrkandet, måtte uti den tillfälliga löneförbättringen inbegripa lärarna vid rikets allmänna läroverk, högre lärarinneseminariet och folkskoleseminarierna, till belopp sammanfallande med dem, som av reservanten föreslagits.

Föredragande departementschefens (finansministern) uteslutande av de ifrågavarande läraregrupperna från delaktighet i löneregleringen föregås av ett vägande av de till stöd för sådan delaktighet anförda skälen. Därvid har departementschefen till en början funnit sig böra åberopa, vad som jämväl av löneregleringskommitténs majoritet framhållits, att omförmälda befattningshavare nyligen kommit i åtnjutande av en lönereglering med tillämpning av andra grunder än dem, som följts vid de äldre staternas fastställande, samt att därvid »hänsyn till den normala

prisstegringen intill krigsutbrottet *icke torde kunna fränkännas all inverkan*.¹

I propositionen framhålles vidare, att den uppfattningen, att 1918 års löneroglering för läroverkslärarna skulle tillkommit under sådana förhållanden, att en revision av lönerogleringarna av statskontorstypen *ovillkorligen*¹ bör medföra även revidering av förutnämnda löneroglering, *icke utan vidare*¹ kunde godtagas. Sambandet mellan de nämnda lönerogleringarna vore nämligen *»icke alldeles ovillkorligt»*.¹ För denna sin åsikt vill departementschefen finna ett stöd i påståendet, att frågan om förhållandet mellan lärarnas avlöningar enligt 1918 års reglering å ena och avlöningarna i ovannämnda normalgrader »efter en redan då omdebatterad och av kristidsförhållandena oberoende reglering» å andra sidan icke varit föremål för något uttalande i sammanhang med lärarlönerogleringen. Den möjligheten syntes nämligen departementschefen *på frågans nuvarande stadium icke utan vidare utesluten*,¹ att, efter en definitiv omreglering av normalgraderna, avlöningarna, i det närmast jämförliga av dessa, komme att ställa sig något högre än avlöningarna vid lärartjänsterna.

»Detta», fortsätter departementschefen, »synes mig icke i och för sig behöva strida mot den, efter vad som uppgivits, erkända uppfattningen, att lektorn är väl så mycket värd som tjänstemannen i andra normalgraden och likaledes, att adjunkten är väl så mycket värd som tjänstemannen i första graden. Avlöningsbeloppen böra nämligen stå i viss relation ej endast till vederbörande befattningshavares kompetens och arten av det utförda arbetet, utan även till arbetsmängden och tjänstgöringsförhållandena, varför svårigheterna äro synnerligen stora att göra en jämförelse mellan lärarna och övriga tjänstemän i allmänhet, icke minst med hänsyn till den, i jämförelse med den administrative tjänstemannens semester, längre ledighet skolmannen förfogar över».

Att döma av det påfallande reserverade sätt, varpå föredragande departementschefens betänkligheter mot att nu förorda, att de ovannämnda lärarkategorierna skulle komma i åtnjutande av tillfällig löneroglering, kommit till uttryck, vill det synas som om argumentationen icke i och för sig tillerkändes synnerlig styrka eller bärkraft. De förhållanden, som av departementschefen vid frågans bedömande tillerkänts avgörande vitsord, hava också under ärendets förberedande behandling grundligt uppvissats icke kunna anföras såsom stöd för lärarnas uteslutande från regleringen. Synnerligen anmärkningsvärt är jämväl, att statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet, vilken dels såsom ledamot av löneroglerings-

¹ Kurs av oss.

kommittén vid nu förevarande lönereglernas principiella dryftande, dels i egenskap av föredragande departementschef framlagt proposition rörande samma löneroglering, icke av vad som anförts inom statsrådet, kunnat övertygas om riktigheten av den intagna ståndpunkten utan funnit sig föranlåten giva uttryck åt sin uppfattning, att enligt de förutsättningar, under vilka lönerogleringen vid 1918 års riksdag fattades, lärarpersonalen vid läroverken, folkskoleseminarierna samt de tekniska elementarskolorna, fackskolorna och gymnasierna bort inbegripas i den föreslagna tillfälliga löneförbättringen.

Vad angår det angivna förhållandet, att vid den förlidet år genomförda lönerogleringen »hänsyn till den normala prisstegringen intill krigsutbrottet» fått utöva inverkan, torde ett återgivande av lönerogleringskommitténs principuttalande vara tillräckligt, för att ådagalägga ohållbarheten i departementschefens påstående. Kommittén yttrade nämligen:

»Det har ej synts kommittén möjligt att vid de lönerogleringar, som måste under nu rådande förhållanden äga rum, taga hänsyn till penningvärdets nuvarande ställning eller till förhandenvarande exceptionella läge, än mindre att anpassa avlöningar efter förhållanden, vilka kunna antagas i en framtid inträffa, men vilka för närvarande undandraga sig varje bedömande.

Den säkraste utgångspunkten ifråga om de statstjänare, vilkas lönefrågor i detta ärende äro föremål för kommitténs prövning, anser kommittén fördenskull vara den, att ställa de avlöningsförmåner, som må böra förordas, i viss relation till de avlöningar, som nu enligt stat äro fastställda för andra statens befattningshavare av olika kategorier.»

Härav torde sålunda framgå, att kommittén just med hänsyn till vanskligheten uti att under krigsårens förhållanden säkert bedöma prisstegringen funnit sig böra ställa lönebeloppen i relation till de fastställda normalgraderna, i det självklara syftet att såmedelst skapa en tillfredsställande garanti för att lönenivån under omständigheternas makt icke skulle pressas ned under den av kommittén förutsatta.

Och det torde vidare böra uppmärksammas, att den synpunkten, att nyregleringen skett efter andra grunder än de förut tillämpade, icke har utgjort hinder för Kungl. Maj:t att i överensstämmelse med lönerogleringskommitténs förslag till erhållande av tillfällig löneförbättring föreslå ett icke obetydligt antal befattningshavare, vilkas löner just vid 1918 års riksdag fastställts enligt nya grunder. Så är fallet med expeditionssekreterarna, vissa tjänstemän i statistiska centralbyrån, vilka uppflyttats från andra till tredje graden, tjänstemän i kontrollstyrelsen, samtliga befattningshavare vid statens fiskeriadministration, statskonsulenterna, tjänstemännen vid hygrografisk-

meteorologiska anstalten, universitetskonservatorerna m. fl. Jämväl för tjänstemannagrupper, vilkas löner vid innevarande års riksdag ifrågasatts till reglering enligt nya grunder, har det förutsatts, att tillfällig löneförbättring, till beloppet motsvarande den, som kunde komma att beslutas för civila befattningshavare i motsvarande ställning, skulle tillkomma.

Det ovan återgivna yttrandet av löneregeringskommittén berövar jämväl departementschefen sakligt stöd för påståendet, att sambandet mellan lärarlönernas och förvaltningstjänstemännens lönegrader icke är »alldeles ovillkorligt». Tvärtemot har kommittén — och i enlighet med dess förslag sedermera Kungl. Maj:t och riksdagen — icke funnit någon annan möjlighet föreligga att anpassa avlöningarna efter förhållanden, vilka kunna i en framtid tänkas på nu ifrågavarande område inträffa, än att uttryckligen fastslå ett dylikt samband. Att detta samband skulle avse de dåvarande beloppen för avlöningen i normalgraderna, icke lönenivån såsom sådan, därför kan något stöd icke hämtas i tillgängliga handlingar. Och veterligen har icke — i varje fall utanför finansdepartementet — vid den tidpunkt, då de ifrågavarande uttalandena tillkommo, någon omedelbar förhöjning av normalgradslönerna varit ifrågasatt. Att under sådana omständigheter varken kommittén, Kungl. Maj:t eller riksdagen haft anledning att till förekommande av senare vantolkning *uttryckligen* inbegripa jämväl denna framtida höjning, torde ligga i öppen dag.

Departementschefens återfallande på det från lärarlönefrågans tidigare behandling icke okända talet om ferierna torde icke böra tillmätas någon betydelse, då tjänstgöringsförhållandena sedan 1918 veterligen icke undergått annan förändring än att den nya regleringen förbundits med skyldighet till ökad tjänstgöring, när så av statsmakterna påfordras. Skulle nämnda omständighet tillerkänts någon faktisk inverkan, hade den bort få göra sig gällande redan vid 1918 års löneregering, om så funnits med fog böra ske.

Ohållbar i och för sig, blir den undantagsställning, som lärarpersonalen enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle komma att intaga i förhållande till övriga statstjänstemän, i särskild grad orättvis, om man tager i betraktande de närmare omständigheter, under vilka den år 1918 genomförda löneregeringen tillkommit.

I detta avseende torde det vara tillfyllest att erinra därom, att ifrågavarande befattningshavare senast fingo sina löner fastställda genom beslut av 1904 års riksdag, sedan lönefrågans avgörande under en följd av år genom sammankoppling med svävande och svårlösta organisationsproblem på ett ödesdigert sätt fördröjts. Den förlidit år fastställda lönestaten grundades på de nya principer, som första gången vid 1907

års riksdag genom beslutet angående löneroglering för statskontoret kommit i tillämpning, och som sedermera legat till grund för en mängd av riksdagen beslutade lönerogleringar. Om sålunda lärarna genom en följd av ogynnsamma omständigheter först mycket sent tillerkändes avlöningsförmåner, som motsvarade dem, vilka tillkommo befattningshavare med i övrigt jämförlig utbildning inom förvaltningen, hade de dock tillfredsställelsen att, såsom redan erinrats, år 1918 omsider se statsmakterna på grundvalen av ett av lönerogleringskommittén utarbetat förslag uttryckligen sätta avlöningarna i viss relation till de av riksdagen fastställda normalgraderna. Förvisso uppfattades på goda grunder erkännandet härav som det för lärarepersonalen betydelsefullaste moment i lönerogleringen.

Den åberopade jämförelsen utvecklades av kommittén närmare för de båda stora tjänstekategorierna, adjunkturen och lektorat. Beträffande adjunkterna yttrade sålunda kommittén:

»Beträffande åter ett jämnställande i allmänhet av läroverksadjunkterna med vissa befattningshavare i de centrala verken, närmast med första gradens tjänstemän, skulle en dylik åtgärd kunna synas äga visst fog för sig. Tager man emellertid i betraktande den olika utbildning, de olikartade arbetsuppgifter och de skiljaktiga befordringsmöjligheter, vilka äro kännetecknande för bemälda kategorier befattningshavare, anser kommittén en dylik jämförelse ej innebära den rättvisa, man i detta fall vill söka ernå.»

På samma sätt uttalade kommittén rörande lektorerna:

»Även jämförelsen mellan lektorer och andra gradens tjänstemän måste kommittén beteckna såsom mindre lycklig; nämnden har också på anförda skäl kommit till den uppfattningen, att lektorer rätteligen borde åtnjuta något högre avlöning än den, som är bestämd för tjänstemän av andra graden.

Med utgångspunkt från denna nämndens uppfattning, vilken kommittén även delar, och särskilt med hänsyn till den långa utbildningstid, som förvärvande av lektorskompetens visat sig kräva, har kommittén förordat för lektorer en avlöning, som med 400 kronor överstiger vad — frånräknat ortstillägg — för närvarande utgår till en andra gradens tjänsteman — — —.»

Sedan icke vare sig från Kungl. Maj:ts eller från riksdagen någon erinran gjorts häremot, innebär givetvis riksdagens bifall till statförslaget ett godtagande av de jämförelser, varpå sagda förslags lönesatser bygga. I samma stund detta erkännes, måste det betraktas som en oförmåhet, vilken i detta fall icke minskas därigenom, att den förbindes med en

uppenbar och beklaglig orättvisa mot en talrik tjänstemannakår, om riksdagen genom att oförändrat bifalla Kungl. Maj:ts nu föreliggande proposition skulle återkalla en så sent som i fjol given utfästelse. När 1918 års lagtima riksdag fastslagit, att en adjunkt i avlöningshänseende skall ställas 600 kronor högre än en förstagrads tjänsteman och en lektor 400 kronor högre än en andragrads tjänsteman, skulle det ådagalägga en betänkelig brist på följdriktighet, om 1919 års riksdag medverkade till en åtgärd, varigenom adjunktens begynnelseavlöning med 300 kronor komme att understiga förstagrads tjänstemannens och lektorns med 600 kronor andragrads tjänstemannens.

Då för en dylik i sina konsekvenser betänkelig åtgärd några bärande skäl icke anförts eller kunna anföras, då fastmera klar och otvetydig anledning föreligger att fasthålla vid den ståndpunkt föregående års lagtima riksdag intog i nu förevarande löneregringsfråga, synes det oss ofrånkomligt att i enlighet med vederbörande myndigheters hemställan och chefens för ecklesiastikdepartementet till statsrådsprotokollet tillkännagivna uppfattning lärarpersonalen vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet, folkskoleseminarierna samt de tekniska fackskolorna, gymnasierna och elementarskolorna må komma i åtnjutande av tillfällig löneroglering på enahanda villkor och till i huvudsak enahanda belopp, som av Kungl. Maj:t föreslagits för befattningshavare inom den civila statsförvaltningen.

Vi tillåta oss fördenskull föreslå, att sådan tillfällig löneförbättring må utgå med följande belopp:

a) de allmänna läroverken

rektor vid högre allmänt läroverk	1,000	kronor
manlig rektor vid realskola	1,000	»
kvinnlig rektor vid statssamskola	900	»
manlig lektor	1,000	»
kvinnlig lektor	900	»
manlig adjunkt	900	»
kvinnlig adjunkt	850	»
ämneslärarinna vid samskola	700	»
manlig teckningslärare vid högre allmänt läroverk	450	»
manlig teckningslärare vid realskola	300	»
manlig gymnastiklärare vid högre allmänt läroverk	625	»
manlig gymnastiklärare vid realskola	375	»
manlig musiklärare vid högre allmänt läroverk	450	»
manlig musiklärare vid realskola	250	»

kvinnlig teckningslärare vid högre allmänt läroverk . . .	400	kronor
kvinnlig teckningslärare vid realskola	250	»
kvinnlig gymnastiklärare vid samskola	325	»
kvinnlig musikhögskola	225	»
lärarinna i kvinnligt handarbete vid samskola	125	»

b) högre lärarinnesseminariet

kvinnlig rektor	1,000	»
ämneslärarinna	750	»
biträdande ämneslärarinna	700	»
manlig ordinarie lärare i teckning	650	»
kvinnlig ordinarie lärare i teckning	575	»
ordinarie lärarinna i gymnastik	400	»
manlig ordinarie lärare i musik	425	»
kvinnlig ordinarie lärare i musik	275	»
ordinarie lärarinna i handarbete	500	»

För övriga befattningshavare samma belopp som för motsvarande befattningshavare vid de allmänna läroverken.

c) folkskoleseminarierna

kvinnlig rektor	1,000	kronor
manlig övningslärare	800	»
kvinnlig övningsskollärare	700	»
manlig lärare i teckning vid enkelseminarium	475	»
kvinnlig lärare i teckning vid enkelseminarium	425	»
manlig lärare i teckning vid dubbelseminarium	800	»
kvinnlig lärare i teckning vid dubbelseminarium	750	»
manlig lärare i musik	800	»
kvinnlig lärare i musik	750	»
manlig lärare i gymnastik	800	»
kvinnlig lärare i gymnastik	750	»
lärare i manlig slöjd	725	»
lärarinna i kvinnlig slöjd	500	»
lärarinna i kvinnlig slöjd vid manligt seminariums övnings- skola	375	»
lärarinna i hushållsgöromål	500	»
manlig lärare i trädgårdsskötsel vid annat folkskolesemina- rium än det i Umeå	600	»
kvinnlig lärare i trädgårdsskötsel vid dito	500	»
lärare i trädgårdsskötsel, manlig eller kvinnlig, vid folk- skoleseminariet i Umeå	250	»

För övriga befattningshavare samma belopp som för motsvarande befattningshavare vid de allmänna läroverken.

d) tekniska elementarskolor, fackskolor och gymnasier

rektor	1,000 kronor
lektor	1,000 »

Med hänsyn till de grundsatser, enligt vilka avlöningarna till övningsslärarna vid ifrågavarande läroanstalter utgå, synes det billigt, att den tillfälliga löneregleringen jämväl får omfatta de extra undervisningstimmar, som ingå i deras normala tjänstgöring. Därvid torde löneförbättringen böra bestämmas till samma belopp för timme räknat, efter vilket löneförbättringen å lönen beräknas, sålunda för manlig lärare i teckning, gymnastik och musik vid högre allmänt läroverk, högre lärarinnese seminariet och realskola med 30 kronor per veckotimme, för kvinnlig lärare i teckning vid högre allmänt läroverk, i teckning och musik vid högre lärarinnese seminariet och realskola samt i gymnastik vid högre lärarinnese seminariet och samskola med 25 kronor per veckotimme och för lärarinna i handarbete vid läroverk och högre lärarinnese seminariet med 20 kronor per veckotimme. Dock synes härvid den restriktionen lämpligen böra gälla att löneförbättring icke må utgå med högre belopp för ordinarie och extra tjänstgöring än sammanlagt 800 kronor för manlig och 750 kronor för kvinnlig befattningshavare.

Enligt av läroverksöverstyrelsen verkställda beräkningar (bil. 1) skulle för tillfällig lönereglering enligt ovan omförmälda grunder åt lärarpersonalen vid de allmänna läroverken och högre lärarinnese seminariet erfordras ett belopp av 1,262,100 kronor. Skolöverstyrelsen har på samma sätt (bil. 2) beräknat, att för beredande under år 1919 av dylik löneförbättring åt lärarna vid folkskoleseminarierna erfordras ett belopp av 222,820 kronor. För beredande av motsvarande löneförbättring åt lärarna vid de tekniska elementarskolorna, fackskolorna och gymnasierna erfordras enligt gjorda beräkningar (5 rektorer och 17 lektorer) ett belopp av 22,000 kronor.

Den kungl. propositionen avser vidare beredande av tillfällig löneförbättring åt vissa extra och vikarierande befattningshavare inom den civila statsförvaltningen. Ej heller häruti har motsvarande läraregrupper inbegripits. Vad som ovan sagts rörande rättvisan uti att den ordinarie lärarpersonalen blir delaktig i löneförbättringen äger sin tillämpning också å de extra ordinarie och vikarierande lärarna. Även dessa böra erhålla tillfällig lönereglering enligt de grunder, som föreslagits böra

gälla inom förvaltningen. Dylik löneförbättring bör sålunda utgå med 25 % å den nuvarande avlöningen, med beloppet uppåt begränsat till högst 800 kronor för manlig och 750 kronor för kvinnlig sådan lärare.

Att bestämt beräkna för sistnämnda lönereglering erforderligt belopp låter sig svårigen göra. Med hänsyn till antalet dylika befattningshavare torde emellertid ett förslagsanslag å 175,000 kronor kunna förväntas bli tillfyllest.

Under hänvisning till vad sålunda anförts, få vi alltså hemställa,

att riksdagen må besluta att

dels medgiva, att den ordinarie, extra ordinarie och vikarierande lärarpersonalen vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet, folkskoleseminarerna, tekniska elementarskolorna, fackskolorna och gymnasierna må för år 1919 komma i åtnjutande av tillfällig lönereglering enligt ovan angivna grunder,

dels å tilläggsstat för år 1919 till tillfällig lönereglering till ovan angivna befattningshavare å ordinarie stat anvisa å åttonde huvudtiteln, utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit, ett förslagsanslag å 1,506,920 kronor,

dels ock för beredande av tillfällig löneförbättring åt extra och vikarierande lärarepersonalen vid ovannämnda läroanstalter höja det av Kungl. Maj:t till förstärkning av de till avlönande av extra befattningshavare samt till vikariatsersättningar å åttonde huvudtiteln äskade förslagsanslaget med 175,000 kronor.

Stockholm den 28 mars.

<i>Aug. Nilsson</i> Kabbarp.	<i>Wilhelm Björck.</i>	<i>Johan Jönsson.</i>
<i>Carl Hederstierna.</i>	<i>Emil Kristensson.</i>	<i>Walter Kant.</i>
<i>Jakob Pettersson.</i>	<i>Arvid Lindman.</i>	<i>Axel Vennersten.</i>
<i>Alex. Thore.</i>	<i>Axel Bökelund.</i>	<i>Axel Rune.</i>
<i>Joh. Nilsson.</i>	<i>A. J. Bårg.</i>	<i>Henning Leo.</i>
<i>K. J. Karlsson.</i>	<i>Algot Sjöström.</i>	<i>E. Moberger.</i>

<i>S. E. Ljungkvist.</i>	<i>Knut A. Tengdahl.</i>	<i>A. H. Hansson</i> Sölvesborg.
<i>Axel E. Lindvall.</i>	<i>G. W. Källman.</i>	<i>Swen Jönsson.</i>
<i>A. Johansson.</i>	<i>Cornelius Olsson.</i>	<i>Per Henning Sjöblom.</i>
<i>Erik Röing.</i>	<i>Ernst Lindley.</i>	<i>Gustav Möller.</i>
<i>Knut Kjellberg.</i>	<i>Per Edvin Sköld.</i>	<i>A. P. Gustafsson.</i>
<i>M. Chr. Jensen.</i>	<i>Ivar Swartling,</i>	<i>Anders Anderson</i> i Råstock.
<i>Axel Ljungberg.</i>	<i>A. L. Johansson.</i>	<i>P. Ödström.</i>
<i>Gustaf Olsson.</i> i Ramsta.	<i>Nilsson</i> Kristianstad.	<i>O. L. Johansson.</i> i Vittinge.
<i>Carl Lovén.</i>	<i>Arthur Gustafson</i> i Kasenberg.	<i>Aug. Sävström.</i>
<i>Emil Bengtsson.</i>	<i>S. Welin.</i>	<i>Ulrik Leander.</i>
<i>P. Nilsson</i> Bonarp.	<i>K. M. Andersson.</i>	<i>Ernst Hage.</i>
<i>Ernst Eriksson</i> i Stockholm.	<i>Arthur Engberg.</i>	<i>A. Björklund.</i>
<i>Olof Nilsson</i> i Örebro.	<i>Oscar N. Olsson.</i>	<i>Joh:s Hedström.</i>
<i>K. A. Westman.</i>	<i>Karl Andersson</i> i Eliantorp.	<i>Ola Jeppsson.</i>
<i>Oscar Osberg.</i>	<i>Malte Sommeliu.</i>	<i>A. V. Isaksson.</i>
<i>Nils Månsson.</i>		<i>Edvard Lithander.</i>

Bilaga 1.

Till Konungen.

Med underdånig erinran därom, att nu gällande löneregleringar för befattningshavare vid den civila statsförvaltningen i huvudsak äro byggda på de grunder, som lagts genom 1907 års beslut angående lönereglering för statskontoret m. fl. verk. har chefen för finansdepartementet till statsrådsprotokollet över finansärenden den 16 september 1918 framhållit behovet av åtgärder för beredande av tillfällig lönereglering för befattningshavare vid statsdepartementen, centrala ämbetsverk, hovrätterna och andra grenar av den civila statsförvaltningen. »Vilka särskilda grupper av civila befattningshavare utom statsdepartementens, de centrala ämbetsverkens och hovrätternas krets som böra bliva delaktiga av den ifrågasatta tillfälliga löneregleringen, synes» — heter det vidare i uttalandet — »svårare att bedöma. Vissa personalgrupper — exempelvis universitetsprofessorerna och en del tjänstemän hos länsstyrelserna — vilkas avlöningsförhållanden ordnats i full överensstämmelse med statskontorstypen, torde icke kunna här lämnas åsido. Däremot synes anledning icke föreligga att låta den tillfälliga löneförbättringen omfatta vissa andra befattningshavare, som under de senaste åren fått sina stater ny- eller omreglerade efter andra grunder än dem, som följts vid de äldre staternas fastställande. Huru gränsen här bör dragas, torde böra bliva beroende på prövning i varje särskilt fall. — Att verkställa utredning i förevarande ärende och avgiva därpå grundat förslag torde böra uppdragas åt 1902 års lönekommitté.»

I det betänkande, som löneregleringskommittén på grund av erhållet be- myndigande den 20 november 1918 avgivit, inskränker sig ifråga om lärarpersonalen vid de allmänna läroverken med flera läroanstalter utredningen till följande korta uttalanden (Bet. sid. 15): »Såsom av departementschefen framhållits i hans ovan återgivna yttrande, torde anledning icke föreligga att låta den tillfälliga löneförbättring, varom nu är fråga, omfatta vissa grupper av befattningshavare, som under de senaste åren fått sina stater ny- eller omreglerade efter andra grunder än dem som följts vid de äldre staternas fastställande. Till de personalgrupper, som av denna anledning icke torde nu böra föreslas till erhållande av löneförbättring, synes i första rummet vara att hänföra den talrika lärarpersonal, för vilken ingripande lönereglering genomfördes vid 1918 års riksdag, således lärarna vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet, folkskoleseminarierna, vissa tekniska läroanstalter och skeppsgosseskolorna.»

Mot detta summariska avfärdande av ifrågavarande tjänstemannagrupp vänder sig i särskilt yttrande kommittéledamoten A. Nilsson i Kabbarp och fram-

håller att genom den nyligen genomförda löneregleringen en förut rådande dubbel orätt mot lärarna göttgjordes, i det att dessa dels blevo delaktiga av den sedan 1907 pågående allmänna löneregleringen, dels ock placerades i en relation till andra tjänstemannakårer, som bättre motsvarar lärarkallets betydelse och den därför erforderliga långa utbildningen. »Om billigheten av denna förbättring i deras ställning voro lärarlönenämnden och löneregleringskommittén ense. Och av den Kungl. propositionen och riksdagens beslut framgår det att statsmakterna intogo samma ståndpunkt. Under sådana förhållanden» — heter det vidare — »kan jag ej finna det försvarligt att genom lärarnas utesläpande från den nu ifrågasatta provisoriska löneförbättringen återföra förhållandena till det förutvarande ogynnsamma läget. Det har erkänts, att lektorn är väl så mycket värd som tjänstemannen i andra normalgraden och likaledes att adjunkten är väl så mycket värd som tjänstemannen i första graden. Nu skulie dessa lärare åter bliva tillbakasatta och avlönas sämre än de tjänstemän, med vilka de blivit på det sättet jämförda. Visserligen är det sant, att lektors- och adjunktstjänsterna vid 1918 års lagtima riksdag nyreglerades efter andra grunder än dem, som följts vid de äldre staternas fastställande. Men detsamma kan sägas om åtskilliga andra tjänster — t. ex. expeditionssekreterare och vissa tjänstemän i statistiska centralbyran, kartverken, kontrollstyrelsen och fiskeradministrationen, statskonsulenter o. s. v. — och dock hava dessa medtagits i kommitténs förslag. Och än en gång må jag betona, att de nya grunder, efter vilka läroverkslärarna nyss fingo sina avlöningsförhållanden reglerade, voro de gamla från år 1907. Och ej heller kan väl den omständigheten, att läroverkslärarna fått vänta längre än t. ex. universitetslärarna på en lönereglering enligt 1907 års principer, motivera, att de senare upptagas men de förra kvarlatas.»

Darest löneregleringskommittén jämväl till läroverkslärarna utsäkrat den utredning, som blivit densamma anbefalld, torde det i själva verket hava visat sig, att den uppfattning, som i nyss anförda särskilda yttrande göres gallande, bättre överensstämmer med riksdagens avsikter än den summariska behandling, som i förevarande fall kommit lärarna till del. Sålunda heter det i riksdagens skrivelse med anledning av löne- och pensionsregleringen för ifrågavarande lärarpersonal (sid. 11): »Den allmänna utgångspunkten i fråga om avlöningsbeloppens beräkning, som Eders Kungl. Maj:ts förslag intager, är den, att beträffande de stat-anställda befattningshavare, om vilka nu är fråga, avlöningsbelopp föreslås, som äro ställda i visst förhållande till vad för närvarande i ordinarie avlöningar utgår till statstjänstemän i allmänhet, varvid förutsättes, att de förra ävenledes må komma i åtnjutande av den ytterligare löneförbättring, vilken i form av krigstidstillägg eller krigstidshjälp eventuellt kan komma statens tjänsteinnehavare till del, samt att beträffande de kommunalt anställda befattningshavarna hänsyn tagits till å ena sidan, att krigstidstillägg eller krigstidshjälp ej utgår till dem, å andra sidan att en väsentlig och allmän höjning av deras nuvarande avlöningar synes erforderlig. — Jämväl riksdagen finner den nu angivna allmänna utgångspunkten vara den riktiga, enär genom densamma möjlighet vinnnes för ett rättvist tillgodoseende av de olika lärarkårer, om vilka här är fråga.»

Liksom 1918 års riksdag sålunda ställt läroverkslärarnas avlöning i bestämd relation till andra med dem jämförliga statstjänstemäns dåvarande löner samt utta at sin avsikt att på det sätt, som då närmast var i fråga, bevara denna relation, hade jämväl föreliggande förslag bort taga nödig hänsyn till det så-

lunda fastslagna sambandet mellan läroverkslärarna och de övriga statstjänstemännen. Om kommittén i sitt tidigare avgivna lönerегleringsförslag funnit lärarlönenaämndens jämförelse mellan läroverkslärarna och andra avgivna statstjänstemän i viss mån haltande, så beror detta närmast darpå, att de förra på grund av bestämda omständigheter synts kommittén böra ställas på ett högre plan än tjänstemännen av här ifragakommande normalgrader. Då salunda, för att här anföra läroverkslektorerna såsom exempel, kommittén för dessas vidkommande förordade en avlöning som med 400 kronor överstiger vad — franräknat ortstillägg — för närvarande utgår till en andragsrads-tjänsteman, så innebär detta ingalunda, att med hänsyn till tidsomständigheterna en högre löneskala än den dittills gällande i sagda fall tillämpats, utan förslaget grundar sig, enligt, vad i motveringen meddelas, på det förhållandet, att lönerегleringskommittén i likhet med lärarlönenaämnden hyser den uppfattningen, att lektorerna böra ställas framom andra gradstjänstemännen, »särskilt med hänsyn till den långa utbildningstid som förvarvande av lektorskompetens visat sig kräva». Vad salunda 1918 års lönerегlering skänkt lärarna, är i korthet sagt en rättvist anvisad plats i det för statstjänstemännen då tillämpade lönesystemet — systemet av år 1907 — och det ligger i sakens natur, att samma plats likafullt tillkommer dem, därest, såsom nu ifrågasatts, detta allmänna lönesystem undergår en efter tidsförhållandena i viss mån avpassad förändring.

Av det anförda framgår, att omregleringen av läroverkslärarnas löner icke skett efter andra grunder än dem, som följts vid de äldre staternas fastställande, samt att uteslutandet av lärarna från delaktighet i den tillfälliga löneförbättringen följaktligen saknar allt berättigande. Belysande för atgårdens halt är för övrigt den omständigheten, att en hel rad av tjänstemannagrupper, vilka liksom läroverkslärarna fått sina löner omreglerade år 1918, nu inbegripes i den tillfälliga löneförbättringen, ehuru vissa bland dem, t. ex. fiskeriintendenterna tidigare uttryckligen satts i paritet med lektorerna. An skarpare framträder denna brist på likformighet, då man av betänkandet finner, att läroverkslärarna i lönehänseende stälas efter grupper av tidigare reglerade statstjänstemän, vilka icke blott icke framför dem äga något företräde, utan tvärtom i visst hänseende stå bestamt efter dem. Salunda komme enligt föreliggande förslag lektorerna att i fråga om avlöning ställas långt efter t. ex. arkivarierna i riksarkivet, antikvarierna i vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien, förste bibliotekarierna vid kungl. biblioteket, meteorologerna vid meteorologiska centralanstalten, tjänstemännen vid Sveriges geologiska undersökning, samtliga föreslagna till en avlöning av 6,800 kronor, varav 500 kronors ortstillägg, samt förste bibliotekarierna vid universitetsbiblioteken, ehuru, såsom tidigare med fullt fog framhållits, en väsentligt lägre kompetens — filosofie licentiatexamen — än den för lektorerna föreskrivna är för vissa av dessa grupper fastställd.

Tydligt är för övrigt, att ett dylikt tillbakasettande av nu ifrågavarande tjänstemannaklass ej endast innebär en brist på rättvisa, utan jämval komme att medföra en fara för hela den gren av den allmänna undervisningen, varom här närmast är fråga. Och att detsamma likaledes gäller seminarieundervisningen, kommer tvivelsutan att av vederbörande myndighet framhållas.

Vid upprepade tillfällen har överstyrelsen nödgats betona, att undanskjutandet av lärarnas berättigade krav på en efter deras levnadsställning avpassad gottgörelse för arbetet med nödvändighet måste medföra betänkliga följder

för undervisningen, icke minst på grund av den alltjämt växande svårigheten att på tillfredsställande sätt rekrytera de för densamma nödiga lärarkrafterna. För den myndighet, som steg för steg varit i tillfälle att följa utvecklingen på detta område, är det uppenbart, att, därest icke åtgärder vidtagas för att halla lärarnas ekonomiska ställning fullt i nivå med andra tjänstemäns, lärarbristen i en näraliggande tid i fråga om vissa grupper av lärartjänster torde bliva oöverkomlig. Redan nu är sagda brist synnerligen betänklig för urvalet och gör sig särskilt starkt gällande i fråga om lärarposter å läroverkens överstadium, men den kan likaledes befaras i fråga om beställningar å realskolestadiet inom ämnesgrupper, vilka forskaffa sin företrädare möjlighet att å andra banor vinna ett levebröd, som är mindre knappt tilltaget än det, som lärarbanan har att bjuda.

Grundad förhoppning fanns, att 1918 års löneroglering såväl härutinnan som uti andra här icke uttryckligen omnämnda avseenden skulle verka höjande och stärkande på den allmänna undervisningen, dels genom den avsevärda ökning av begynnelselönerna, som densamma innebär, dels och icke minst på grund av det löfte om jämställdhet med andra statstjänstemän, som lönerogleringen hittills ansetts innebära. Det må nämligen klart utsägas, att läroverkslärarna under trycket av de ihållande strävandena för en förbättrad ställning och de kunnbara umbäranden, de as levnadskall för dem medfört, icke kunnat annat än betrakta sig såsom en tillbakasatt tjänstemannaklass, vars prövande arbete alltför länge blivit av staten undervärderat. Därför har ock det i lönerogleringen inefattade löftet om bättre tider i samgående med övriga statstjänstemän av dem hälsats såsom en befrielse ur en mindrevärdig ställning. Härvid bör avseende icke utslutande fästas vid den direkta materiella vinsten vilken för olika lärarkategorier utfallit ganska olika. För lärarkåren i dess helhet och med hänsyn till det arbete den har att utföra måste det särskilt betraktas sasom ett betydelsefullt framsteg, att lärarna vunnit en i förhållande till övriga statens tjänstemän rättvisare ställning inom statens lönesystem och att detta kan väntas i sin mån bidra till att i det allmänna medvetandet bereda rum för en riktigare uppskattning av lärarnas arbete. Brytes nu åter detta lönesystem sönder, lär det ej kunna undgås, att 1918 års löneroglering till sina verkningar bliver i väsentliga avseenden förfälad.

Med stöd av vad sålunda i denna för lärarna viktiga fråga anförts får överstyrelsen i underdånighet hemställa, att, därest Eders Kungl. Maj:t finner för gott till 1919 års riksdag ingå med nådig proposition om tillfällig löneförbättring för befattningshavare vid statsdepartementen, de centrala ämbetsverken, hovrätterna och andra grenar av den civila förvaltningen, det täcktes Eders Kungl. Maj:t i överensställelse med det särskilda yttrande, som i ärendet avgivits av ledamoten av lönerogleringskommittén A. Nilsson i Kabbarp, uti denna tillfälliga löneförbättring inbegripa lärarna vid rikets allmänna läroverk och statens högre lärarinneseminarium. Överstyrelsen får i sådant avseende hemställa om följande belopp:

a) <i>de allmänna läroverken</i> (från och med den 1 januari 1919):	
38 rektorer vid högre allmänt läroverk à 1,000 kr.	38,000:—
39 » » realskola à 1,000 kr.	39,000:—
kvinnlig rektor vid samskola	—
	Transport 77,000:—

	Transport	77,000:—
280 manliga lektorer à 1,000 kr.		280,000:—
kvinnlig lektor		—
796 manliga adjunkter à 900 kr.		716,400:—
kvinnlig adjunkt		—
56 ämneslärarinnor vid samskola à 700 kr.		39,200:—
33 manliga teckningslärare vid högre allmänt läroverk à 450 kr.		14,850:—
14 manliga teckningslärare vid realskola à 300 kr.		4,200:—
38 ¹ » gymnastiklärare vid högre allmänt läroverk à 625 kr.		23,750:—
39 ² » gymnastiklärare vid realskola à 375 kr.		14,625:—
38 » musiklärare vid högre allmänt läroverk à 450 kr.		17,100:—
33 » musiklärare vid realskola à 250 kr.		8,250:—
5 kvinnliga teckningslärare vid högre allmänt läroverk à 400 kr.		2,000:—
25 » teckningslärare vid realskola à 250 kr.		6,250:—
» gymnastiklärare vid samskola		—
6 » musiklärare vid realskola à 225 kr.		1,350:—
19 lärarinnor i kvinnligt handarbete vid samskola à 125 kr.		2,375:—
		<hr/>
		1,207,350:—

b) högre lärarinneseminariet (från och med den 1 januari 1919):

1 manlig rektor à 1,000 kr.		1,000:—
kvinnlig rektor		—
8 manliga lektorer à 1,000 kr.		8,000:—
kvinnlig lektor		—
9 ämneslärarinnor à 750 kr.		6,750:—
4 biträdande ämneslärarinnor à 700 kr.		2,800:—
manlig lärare i teckning		—
1 kvinnlig lärare i teckning à 575 kr.		575:—
1 kvinnlig lärare i gymnastik à 400 kr.		400:—
manlig lärare i musik		—
1 kvinnlig lärare i musik à 275 kr.		275:—
1 lärarinna i handarbete à 500 kr.		500:—
		<hr/>
		20,300:—

Arvodestillägg för extra undervisningstimmar.

a¹) de allmänna läroverken:

Manliga lärare i teckning, i gymnastik och i musik vid högre allmänt läroverk; 622 timmar à 30 kr.		18,660:—
Manliga lärare i teckning, i gymnastik och i musik vid realskola; 214 timmar à 30 kr.		6,420:—
Kvinnlig lärare i teckning vid högre allmänt läroverk; 47 timmar à 25 kr.		1,175:—
Kvinnliga lärare i teckning och i musik vid realskola samt i gymnastik vid samskola; 238 timmar à 25 kr.		5,950:—
Lärarinna i kvinnligt handarbete; 86 timmar à 20 kr.		1,720:—
		<hr/>
		33,925:—

¹ Gymnastiklärarbefattningen vid Nya elementarskolan i Stockholm har medräknats.

² Gymnastiklärarbefattningen vid Jakobs realskola i Stockholm har medräknats.

b¹) högre lärarinneseminariet:

Manliga lärare i teckning och i musik	—
Kvinnliga lärare i teckning och i musik samt lärarinna i gymnastik; 17 timmar à 25 kr.	425:—
Lärarinna i handarbete; 5 timmar à 20 kr.	100:—
	<hr/> 525:—

Sammandrag.

a) de allmänna läroverken	1,207,350:—
b) högre lärarinneseminariet	20,300:—
a ¹) de allmänna läroverken	33,925:—
b ¹) högre lärarinneseminariet	525:—
	<hr/> 1,262,100:—

Anm. Samtliga i staten upptagna befattningar hava antagits vara med ordinarie innehavare besatta.

I avgörandet av detta ärende hava överdirektören Falk, läroverksråden Rydberg, föredragande, Johansson och Åström deltagit.

Stockholm den 31 december 1918.

Underdånigst:

AUG. FALK.

GUST. RYDBERG.

Gustaf Brunnberg.

*Bilaga 2.**Till Konungen.*

Med överlämnande av närlagda framställning från Svenska seminarieläraryöreningens styrelses verkställande utskott får skolöverstyrelsen i underdånighet anföra följande.

Genom nådigt beslut den 16 september 1918 uppdrog Eders Kungl. Maj:t åt lönerogleringskommittén att verkställa utredning i enlighet med av chefen för finansdepartementet till statsrådsprotokollet gjort uttalande beträffande tillfällig löneroglering för befattningshavare vid statsdepartementen, centrala ämbetsverk, hovrätterna och andra grenar av den civila statsförvaltningen. Enligt offentliggjort utdrag av protokollet över finansärenden samma dag yttrade föredragande departementschefen i detta ärende bland annat följande: »Vilka särskilda grupper av civila befattningshavare utom statsdepartementens, de centrala ämbetsverkens och hovrätternas krets som böra bli delaktiga av den ifrågasatta tillfälliga lönerogleringen, synes svårare att bedöma. Vissa personalgrupper — exempelvis universitetsprofessorer och en del tjänstemän hos länsstyrelserna — vilkas avlöningsförhållanden ordnats i full överensstämmelse med statskontorstypen, torde icke kunna här lämnas åsido. Däremot synes anledning icke föreligga att låta den tillfälliga löneförbättringen omfatta vissa andra befattningshavare, som under de senaste åren fått sina stater ny- eller omreglerade efter andra grunder än dem, som följts vid de äldre staternas fastställande. Huru gränsen här bör dragas, torde böra bli beroende på prövning i varje särskilt fall».

Under hänvisning till departementschefens ovan citerade anförande framhåller nu lönerogleringskommittén i sitt den 20 november 1918 avgivna underdåniga betänkande rörande tillfällig löneroglering för befattningshavare vid statsdepartementen, centrala ämbetsverk, hovrätterna m. m., att till de personalgrupper, som icke torde böra nu föreslås till erhållande av löneförbättring, synes i första rummet vara att hänföra den talrika lärarpersonal, för vilken en ingripande löneroglering genomfördes vid 1918 års riksdag, således lärarna vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet, folkskoleseminarierna, vissa tekniska läroanstalter och skeppsgosseskolorna».

Emellertid har en av kommitténs ledamöter, herr A. Nilsson i Kabbarp, avgivit ett särskilt yttrande, i vilket han vänder sig mot lärarnas utestängande från den nu ifrågasatta provisoriska löneförbättringen. Han framhåller därvid bland annat, att genom 1918 års löne reglering gottgjordes en förut rådande dubbel orätt, i det att lärarna dels blevo delaktiga av den sedan 1907 pågående allmänna löne regleringen och dels placerades i en relation till andra tjänstemannakårer, som bättre motsvarade lärarkallets betydelse och den därför erforderliga långa utbildningen, samt att de enligt det förslag, som kommittén nu avgivit, åter skulle bliva tillbakasatta och sämre avlönade än de tjänstemän, med vilka de genom nämnda löne reglering blivit jämförda. »Också lär det», säger reservanten, »inom lärarkåren ha ansetts såsom den betydelsefullaste fördelen av den nya löne regleringen, att lärarnas löner blivit ställda i rättvist förhållande till andra tjänstemäns, och man har därvid hängt sig åt den trygga förhoppningen, att en höjning av de senares löne förmåner skulle såsom en ofrånkomlig konsekvens medföra en motsvarande förbättring i deras egna. Följaktligen kan man taga för givet, att ett upphävande av nämnda fördel skulle framkalla allmän besvikelse inom lärarkåren.» Reservanten finner det därför påkallat och rättvist att låta läroverkslärarna i likhet med andra statens befattningshavare, till vilka lärarna av löne regleringskommittén och statsmakterna blivit ställda i viss relation och i konsekvens därmed givetvis även lärarna vid seminarierna, komma i åtnjutande av ifrågavarande provisoriska löne förbättring, och hemställer i detta syfte om specificerade belopp för de olika slagen av lärare.

Såsom i förevarande framställning från Svenska seminarieläraryöreningens styrelses verkställande utskott framhålles, måste det av förutnämnda reservant inom löne regleringskommittén gjorda yrkandet anses äga synnerligen starka skäl för sig. Den löne reglering för olika lärarkårer, som genomfördes vid 1918 års lagtima riksdag, åsyftade att bereda sagda kårer avlöningsvillkor, som voro jämförliga med dem, vilka genom de från och med år 1907 för olika grupper av tjänstemän inom den civila förvaltningen m. fl. genomförda löne regleringarna fastslagits såsom svarande mot befattningshavarnas arbetsuppgifter och utbildningskostnader samt rådande priser för livsuppehälle. Då det nu anses — tvivelsutan med all rätt — att grunden för sistnämnda löne regleringar genom penningvärdets redan före världskrigets inträde alltjämt fortgående fall blivit förskjuten därhän, att en förhöjning av löne beloppen är oundgänglig, torde det vara ofrånkomligt, att rättvisa och billighet fordra, att också sagda lärarpersonal göres delaktig av ifrågavarande löne förbättring.

Överstyrelsen anser sig därför böra på det livligaste understödja förevarande framställning och hemställa, att därest förslag förelägges riksdagen om tillfällig löne reglering för befattningshavare vid statsdepartementen, de centrala ämbetsverken, hovrätterna och andra grenar av den civila förvaltningen, jämväl lärarna vid de allmänna läroverken och folkskoleseminarierna måtte inbegripas däri.

I anslutning till de belopp, som i förutnämnda reservation föreslagits såsom provisorisk löne förbättring för de olika grupperna av befattningshavare och vilka belopp överstyrelsen finner i det hela rättvist avvägda, får överstyrelsen meddela följande översikt av de kostnader, som skulle bliva erforderliga för löne förbättringens genomförande vid folkskoleseminarierna:

14 manliga rektorer à 1,000 kronor	14,000	kronor
1 kvinnlig rektor à 1,000 kronor	1,000	»
52 manliga lektorer à 1,000 kronor	52,000	»
10 kvinnliga lektorer à 900 kronor	9,000	»
20 manliga adjunkter à övergångsstat à 900 kronor	18,000	»
2 kvinnliga adjunkter à övergångsstat à 850 kronor	1,700	»
1 manlig adjunkt à gammal stat à 900 kronor	900	»
46 manliga övningsskollärare à 800 kronor	36,800	»
27 kvinnliga övningsskollärare à 700 kronor	18,900	»
6 manliga lärare i teckning vid enkelseminarium à 475 kronor	2 850	»
5 kvinnliga lärare i teckning vid enkelseminarium à 425 kronor	2,125	»
4 manliga lärare i teckning vid dubbelseminarium à 800 kronor	3,200	»
10 manliga lärare i musik à 800 kronor	8,000	»
7 kvinnliga lärare i musik à 750 kronor	5,250	»
10 manliga lärare i gymnastik à 800 kronor	8,000	»
7 kvinnliga lärare i gymnastik à 750 kronor	5,250	»
10 lärare i manlig slöjd à 725 kronor	7,250	»
6 lärarinnor i kvinnlig slöjd à 500 kronor	3,000	»
9 lärarinnor i kvinnlig slöjd vid manligt seminariums övnings- skola à 375 kronor	3,375	»
6 lärarinnor i hushållsgöromål à 500 kronor	3,000	»
13 manliga lärare i trädgårdsskötsel vid annat folkskoleseminarium än det i Umeå à 600 kronor	7,800	»
1 kvinnlig lärare i trädgårdsskötsel vid annat folkskoleseminarium än det i Umeå à 500 kronor	500	»
1 lärare i trädgårdsskötsel, manlig eller kvinnlig, vid folkskole- skoleseminariet i Umeå à 250 kronor	250	»
	<hr/>	
	Summa 212,150 kronor	

Vad beträffar de övningslärare, som åtnjuta ersättning för tjänstgöring utöver den mot den ordinarie lönen svarande undervisningstiden, anser överstyrelsen, i olikhet med reservanten, att nämnda ersättning, som i det hela är att betrakta såsom en integrerande beståndsdel av ifrågavarande lärares reguljära avlöning, bör på motsvarande sätt höjas och att alltså sagda lärare böra, under förutsättning av en tillfällig löneroglering, få uppbära ersättning med i proportion till lönetillägget förhöjda belopp. För sådant ändamål skulle erfordras följande belopp:

Manliga och kvinnliga lärare i teckning, musik och gymnastik; 114 timmar à 30 kronor	3,420	kronor
Manliga och kvinnliga lärare i slöjd; 236 timmar à 25 kronor	5,900	»
Lärlarinna i hushållsgöromål; 22 timmar à 25 kronor	550	»
Lärare i trädgårdsskötsel vid dubbelseminarium; 4 lärare à 200 kronor	800	»
	<hr/>	
	Summa 10,670 kronor	

Slutligen vill överstyrelsen framhålla, att, om de ordinarie lärarna skulle komma att inbegripas i den ifrågasatta tillfälliga lönerogleringen, även de extra

ordinarie lärarnas arvoden torde böra höjas, så att samma förhållande, som nu förefinnes mellan den ordinarie och den extra ordinarie lärarpersonalens avlöningsförmåner, fortfarande kommer att äga bestånd.

I detta sammanhang anser sig emellertid överstyrelsen icke kunna lämna ur räkningen det samband, som råder mellan löneregleringen för seminariernas lärare och de lönereglingar för lärarpersonalen vid övriga till folkundervisningen hörande läroanstalter, folk- och småskolor samt högre folkskolor, vilka beslutades av 1918 års lagtima riksdag.

Som bekant har löneregleringen för samtliga nämnda lärargrupper varit föremål för gemensam utredning såväl inom lärarlönenämnden som inom löneregleringskommittén, och lönereglering för dem har sedan i ett sammanhang blivit av Eders Kungl. Maj:t för riksdagen föreslagen och av riksdagen beslutad. Det är tydligt, att lönerna för de olika grupperna därvid föreslagna och bestämda efter enhetliga synpunkter. Det synes därför vara en nödvändig konsekvens av en tillfällig löneförbättring för seminariernas och de allmänna läroverkens lärare, att lärare vid folkskolor m. fl. här ovan nämnda läroanstalter få sina löner i motsvarande grad förhöjda. Man har ingen anledning att antaga, att lönerna för de senare blivit mera frikostigt tillmätta, så att de skulle lättare än civila befattningshavare i statens tjänst kunna med de nu utgående lönerna reda sig under nu rådande svåra ekonomiska förhållanden. Tvärtom finner sig överstyrelsen, med den kännedom den äger om nämnda befattningshavares ekonomiska förhållanden, böra framhålla, att behovet av tillfällig löneförbättring är fullt ut lika trängande som för övriga här berörda befattningshavare.

Överstyrelsen anser sig icke i förevarande sammanhang böra framkomma med förslag om bestämda belopp såsom löneförbättring för de olika lärargrupper, som ovan berörts, men har icke ansett sig kunna underlåta att fästa uppmärksamheten på och starkt betona det organiska sammanhang, som jämväl då det gäller avlöningsförhållanden förefinnes och bör upprätthållas mellan de olika grupper av lärarkrafter, som äro verksamma inom landets undervisningsväsen.

Slutligen vill överstyrelsen här erinra om att i det underdåniga förslag till lönereglering för lärarpersonalen vid blindundervisningsanstalter, som av överstyrelsen den 28 november 1918 avgivits, lönebeloppen äro beräknade med utgångspunkt från de för vissa lärare vid folkskoleseminarierna bestämda aflöningsförmåner. En löneförbättring för sistnämnda lärare förutsätter alltså en motsvarande förhöjning av de för blindlärarpersonalen föreslagna lönesatserna.

Stockholm den 13 januari 1919.

Underdånigst

B. J:SON BERGQVIST.

K. E. SANDBERG,
föredragande.

Axel Berlin.

I detta ärendes slutliga handläggning hava deltagit generaldirektören Bergqvist, föredraganden samt ledamöterna Dalin, Bruce och Wallin.